

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 50/11

Luxemburg, 24 mei 2011

Arresten in de zaken C-47/08, C-50/08, C-51/08, C-53/08, C-54/08,
C-61/08 en C-52/08

Commissie / België, Commissie / Frankrijk, Commissie / Luxemburg,
Commissie / Oostenrijk, Commissie / Duitsland, Commissie / Griekenland,
en Commissie / Portugal

Pers en Voorlichting

De lidstaten mogen de toegang tot het beroep van notaris niet aan eigen onderdanen voorbehouden

De notaris verricht zijn werkzaamheden, zoals die thans in de betrokken lidstaten zijn gedefinieerd, weliswaar in het algemeen belang, maar niet ter uitoefening van het openbaar gezag in de zin van het EG-Verdrag

De Commissie heeft tegen zes lidstaten (België, Duitsland, Griekenland, Frankrijk, Luxemburg en Oostenrijk) beroepen wegens niet-nakoming ingesteld omdat zij de toegang tot het beroep van notaris voorbehouden aan eigen onderdanen. Volgens de Commissie vormt dit een volgens het EG-verdrag verboden discriminatie op grond van nationaliteit die is. Voorts verwijt de Commissie Portugal en de hiervoor vermelde lidstaten, behalve Frankrijk, dat zij de richtlijn inzake de erkenning van de beroepskwalificaties¹ niet op notarissen toepassen.

Centraal in deze zaken staat de vraag of de tot het beroep van notaris behorende werkzaamheden al dan niet vallen onder de uitoefening van het openbaar gezag in de zin van het EG-Verdrag. Volgens dit Verdrag zijn de bepalingen betreffende de vrijheid van vestiging niet van toepassing op de werkzaamheden ter uitoefening van het openbaar gezag, zelfs indien deze slechts voor een bepaalde gelegenheid geschieden.² De verwerende lidstaten in de onderhavige zaken erkennen weliswaar dat de notaris in het algemeen op hun grondgebied diensten verricht in het kader van een vrij beroep, maar betogen dat hij een openbaar ambtenaar is die werkzaam is ter uitoefening van het openbaar gezag en dat de betrokken werkzaamheden van de regels inzake de vrijheid van vestiging zijn uitgesloten.

In het eerste deel van zijn arresten van heden zet het Hof van Justitie uiteen dat de beroepen van de Commissie uitsluitend betrekking hebben op de nationaliteitsvoorwaarde die de betrokken nationale wetgevingen stellen voor de toegang tot het beroep van notaris, en zich niet uitstrekken tot de organisatie van het notariaat als zodanig.

Bij zijn beoordeling of de notaris zijn werkzaamheden verricht ter uitoefening van het openbaar gezag in de zin van het EG-Verdrag, onderzoekt het Hof vervolgens de bevoegdheden van de notaris in de betrokken lidstaten en brengt het in herinnering dat alleen werkzaamheden die rechtstreeks en specifiek ter uitoefening van het openbaar gezag worden verricht, aan de toepassing van het beginsel van vrijheid van vestiging kunnen ontkomen.

Het Hof geeft daartoe aan dat de notaris, als openbaar ambtenaar, als voornaamste taak heeft het verlijden van authentieke akten. Met deze handeling – die verplicht of facultatief is afhankelijk van de aard van de akte – stelt de notaris vast dat aan alle wettelijke vereisten voor het opmaken van

¹ Richtlijn 89/48/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten (PB 1989, L 19, blz. 16), zoals gewijzigd bij richtlijn 2001/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2001 (PB L 206, blz. 1) en/of richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (PB L 255, blz. 22).

² Artikel 45 EG-Verdrag (thans artikel 51 VEU).

de akte is voldaan en dat de betrokken partijen rechtsbevoegd en handelingsbekwaam zijn. De authentieke akte levert bovendien dwingend bewijs op en vormt een executoriale titel.

Het Hof beklemtoont evenwel dat worden geauthenticeerd akten of overeenkomsten waarmee de partijen vrijwillig hebben ingestemd. De partijen bepalen binnen de wettelijke grenzen namelijk zelf de omvang van hun rechten en verplichtingen, en kiezen vrij de bepalingen waaraan zij zich willen onderwerpen wanneer zij de notaris een akte of een overeenkomst ter authenticatie voorleggen. Voor het optreden van de notaris is dus vereist dat de partijen vooraf hun instemming hebben verleend of tot wilsovereenstemming zijn gekomen. Voorts mag de notaris de door hem te authenticeren overeenkomst niet zonder de voorafgaande toestemming van de partijen eenzijdig wijzigen. **De authenticatietaak van de notaris is dus geen werkzaamheid ter rechtstreekse en specifieke uitoefening van het openbaar gezag.** Dat sommige akten of overeenkomsten op straffe van nietigheid verplicht moeten worden geauthenticeerd, doet aan deze conclusie niet af, daar het gebruikelijk is dat de geldigheid van diverse akten afhankelijk wordt gesteld van de naleving van vormvereisten of verplichte procedures voor geldigverklaring.

Ook de omstandigheid dat de werkzaamheden van de notaris worden verricht met een doel van algemeen belang – het waarborgen van de rechtmatigheid en de rechtszekerheid van handelingen tussen particulieren – volstaat op zich niet om die werkzaamheden te beschouwen als werkzaamheden ter rechtstreekse en specifieke uitoefening van het openbaar gezag. De in het kader van diverse gereguleerde beroepen verrichte werkzaamheden impliceren immers dikwijls de verplichting voor de betrokken beroepsbeoefenaars een dergelijk doel na te streven, zonder dat die werkzaamheden daarom ter uitoefening van het openbaar gezag plaatsvinden.

Aangaande de bewijskracht van notariële akten stelt het Hof vast dat deze wordt bepaald door de bewijsvoorschriften van de lidstaten en dus niet van rechtstreekse invloed is op de kwalificatie van de notariële werkzaamheden waarbij die akten worden opgesteld. Wat de uitvoerbaarheid van de notariële akte betreft geeft het Hof aan dat deze berust op de wil van de partijen, die voor de notaris verschijnen juist om een akte te laten verlijden of een akte uitvoerbaar te laten verklaren, nadat de notaris deze aan de wet heeft getoetst.

Behalve het verlijden van authentieke akten onderzoekt het Hof de overige werkzaamheden van de notaris in de betrokken lidstaten, zoals de medewerking aan beslag op onroerend goed of zijn interventies in het kader van het successierecht. Volgens het Hof zijn ook dit geen werkzaamheden ter uitoefening van het openbaar gezag. De meeste van deze werkzaamheden worden immers verricht onder toezicht van de rechter of overeenkomstig de wil van partijen.

Vervolgens merkt het Hof op dat de notaris binnen de grenzen van zijn respectieve territoriale bevoegdheden zijn ambt uitoefent in **mededingingsomstandigheden**, wat niet typerend is voor de uitoefening van het openbaar gezag. Ook zijn zij jegens hun cliënten **rechtstreeks en persoonlijk aansprakelijk voor schade die het gevolg is van in de uitoefening van hun werkzaamheden gemaakte fouten**, anders dan het geval is met de openbare organen waarvoor de Staat de aansprakelijkheid op zich neemt.

In die omstandigheden **oordeelt het Hof dat de notariële werkzaamheden zoals die thans in de betrokken lidstaten zijn gedefinieerd niet worden verricht ter uitoefening van het openbaar gezag in de zin van artikel 45 van het EG-Verdrag.** Bijgevolg vormt het nationaliteitsvereiste dat in de wetgevingen van die lidstaten voor de toegang tot het beroep van notaris wordt gesteld, een op grond van het EG-Verdrag verboden discriminatie op grond van nationaliteit.

Tot slot stelt het Hof in het tweede deel van zijn arresten vast dat gelet op de bijzondere omstandigheden waarin het wetgevingsproces heeft plaatsgevonden, in de Unie onzekerheid heerste over de vraag of op de lidstaten een voldoende duidelijke verplichting³ rustte om de richtlijn betreffende de erkenning van de beroepskwalificaties voor het beroep van notaris uit te

³ Bij het verstrijken van de termijn zoals gesteld in de met redenen omklede adviezen waarin de Commissie de betrokken lidstaten heeft verzocht, aan de richtlijn uitvoering te geven.

voeren. Het Hof verwerpt dan ook het middel dat ertoe strekt te doen vaststellen dat de lidstaten niet hebben voldaan aan de krachtens die richtlijn op hen rustende verplichtingen.

NOTA BENE: Een beroep wegens niet-nakoming gericht tegen een lidstaat die zijn uit het recht van de Unie voortvloeiende verplichtingen niet is nagekomen, kan worden ingesteld door de Commissie of door een andere lidstaat. Indien het Hof van Justitie de niet-nakoming vaststelt, dient de betrokken lidstaat zo snel mogelijk aan dit arrest te voldoen. Wanneer de Commissie van oordeel is dat de lidstaat niet aan het arrest heeft voldaan, kan zij een nieuw beroep instellen en daarin financiële sancties vorderen. Worden de Commissie echter geen maatregelen tot omzetting van een richtlijn meegedeeld, dan kan het Hof van Justitie, op voorstel van de Commissie, bij het eerste arrest sancties opleggen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106